

WRZESIEŃ-GRUDZIEŃ

Z ZARZĄDU GŁÓWNEGO T. S. L.

OKÓLNIKI.

L. 4053.
Okólnik 24.

Kraków, dnia 18 września 1913

Do Zarządów Kół i Związków Okręgowych T. S. L.

W sprawie rozprzedaży pocztówek i piór stalowych

Nie mogąc żadną miarą w roku bieżącym przyjść Kołom i Związkom Okręgowym T. S. L. z pomocą materialną na ułatwienie pracy oświatowej na objętych przez nie terenach, Zarząd Główny T. S. L. zdecydował się przynajmniej pośrednio przyczynić się do powiększania funduszków Kół i Związków Okręgowych T. S. L.

W tym celu przygotowaliśmy 3 serye pocztówek, które na żądanie do końca roku bieżącego wysyłać będziemy za gotówkę, prawie po cenie kosztów ich wydania (bo tylko z policzeniem nieznaczących kosztów administracyjnych). Na taką wyjątkową rozsprzedaż przeznaczaliśmy: Seryę widoków Zamku królewskiego na Wawelu, złożoną z 11 sztuk, szła ona w cenie 80 gr., obecnie zniżamy jej cenę na 33 gr., 2) seryę widoków Pomnika Grunwaldzkiego, złożoną z 6 sztuk za 20 gr. (cena pierwotna 60 gr.), 3) seryę mieszaną, złożoną z 12 pocztówek, jednobarwnych i trójbarwnych za 32 gr. (cena dawniejsza 84 gr.) – razem za 85 gr. 29 pocztówek, które dawniej kosztowały 2 K 24 h. Jeśli zaś Koło lub Związek Okręgowy T. S. L. zamówi odrazu pocztówek za 10 K., dodamy gratis seryę mieszaną. Nadto nabyliśmy od p. Toepfera ze Lwowa większą ilość piór stalowych z fabryki w Husiatynie, które sprzedajemy po 12 hal. za tuzin. Pióra te może Zarząd odsprzedawać po 16 hal., gdyż tyle wynoszą rzeczywiste koszty nabycia w fabryce.

Spodziewamy się, że Koła i Związki Okręgowe skorzystają z naszej oferty i wnet rozbiórą przygotowane wydawnictwa i pióra, bo przy energicznym zajęciu się rozsprzedażą mogą przecież na cele miejscowe znaczne uzyskać środki. Serdecznie więc polecamy Zarządowi tę sprawę, raz jeszcze wyrażając szczerą żal, że z bezpośrednią pomocą w gotówce, niestety, przyjść nie możemy.

Z poważaniem

Antoni Januszewski m. p.
sekretarz.

Jerzy Piwocki m. p.
wiceprez.

L. 4054.
Okólnik 25.

Kraków, dnia 2 października 1913.

Do Zarządów Kół T. S. L.

W sprawie zarządzenia „Dni T S L-owych.

Zarząd Główny na ostatniem posiedzeniu plenarnem zastanawiał się nad przyczyną bardzo słabych rezultatów zbiórek publicznych do puszek obnośnych i przy stolikach w t. zw. „Dniach T. S. L.“, urządzanych przez poszczególne Koła Towarzystwa.

Przyczyny niepowodzenia takich zbiórek dopatruje się Zarząd Główny w tej okoliczności, że zbiórki te pojawiają się często i na przeróżne cele, ogół zaśm społeczeństwa coraz obojętniej, a nawet z wrastającą niechęcią odnosi się do tego rodzaju zbierania funduszów na jakiegokolwiek cele użyteczności publicznej.

Nie mając wpływu na inne instytucje, które w kraju takie publiczne zbiórki urządzają, pragnie Zarząd Główny w każdym razie w obrębie naszego Towarzystwa zapobiedz wzajemnej konkurencji pod tym względem, a przypominając Zarządom Kół, iż właśnie Zarząd Główny T. S. L. był inicjatorem i pierwszym organizatorem takich zbiórek (obchodu uroczystości 3. Maja) wzywa Koła w sposób stanowczy do lojalnego zrezygnowania na przyszłość z urządzania „Dni T. S. L.“ na cele miejscowe Kół, prosząc natomiast usilnie w imię organizacyjnej i ideowej łączności poszczególnych ogniw naszego Towarzystwa z Zarządem Głównym o dokładanie wszelkich możliwych wysiłków, aby „Dni T. S. L.“, organizowane z inicjatywy Zarządu Głównego przez Koła, dawały jak najwydatniejsze rezultaty finansowe.

Zbiórki takie powinny być urządzane wyłącznie na cele ogólne Towarzystwa, do dyspozycji Zarządu Głównego, i w całości te (po potrąceniu rzeczywiście poniesionych kosztów) odsyłane do centralnej kasy T. S. L.

Nadmieniamy jednakże, że puszki obnośne t. zw. kwestarzy T. S. L., oraz puszki po lokalach publicznych i mieszkaniach prywatnych stale umieszczone, nie są objęte powyższem naszym zarządzeniem.

Mamy nadzieję, że w interesie dobra całego Towarzystwa Zarządy Kół okólnik niniejszy przyjmą do wiadomości i nie będą miały z tego powodu żalu do naczelnego organu w Towarzystwie, powołanego do trudnych i odpowiedzialnych zadań, wymagających bardzo wielkich funduszów, w zdobyciu których muszą współdziałać także Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej.

Z poważaniem

Antoni Januszewski m. p.
sekretarz.

Jerzy Piwocki m. p.
wiceprezes.

L. 4638.
Okólnik 27.

Kraków, dnia 24 października 1913.

Do Zarządów Kół T. S. L.

W sprawie urządzania obchodów ku czci księcia Józefa Poniatowskiego.

Setna rocznica śmierci Ks. Józefa Poniatowskiego znalazła szeroki oddźwięk w całym społeczeństwie polskiem. Powstaje nowa literatura, temu przedmiotowi poświęcona, z pyłu zapomnienia zostały odgrzebane rzeczy dawno zapomniane a cenne. Najsilniejszy wyraz znalazła jednak rocznica w Krakowie, w obchodzie, urządzonym 19-go b. m. Dekoracya miasta,

msza polowa, rewia młodych organizacji militarnych, wielki pochód na Wawel, wystawa pamiątek po ks. Józefie i przedstawienie w teatrze złożyły się na całość, która pozostawiła w umysłach ludności silne wrażenie

Za wyjątkiem Lwowa i kilku miast nie odbyły się jeszcze nigdzie uroczystości ku czci wodza i bohatera z pod Lipska. Jest przeto ze wszęch miar pożądane, aby Koła T. S. L. o ile już akcji odpowiedniej nie rozpoczęły, dały inicjatywę do urządzenia obchodów w swojej siedzibie i w siedzibach czytelń T. S. L. i bądź na własną rękę, bądź w porozumieniu z innymi organizacjami polskimi, wszędzie, gdzie po temu znajdują się warunki, obchody urządziły. Jeżeli obchodowi rocznicy można nadać charakter manifestacji narodowej, należy dołożyć wszelkich starań, aby się ona odbyła. Należy zorganizować pochód z udziałem Towarzystw strzeleckich sokolich i drużyn skautowych, aby przez zaprezentowanie usiłowań, zmierzających do wskrzeszenia tradycji żołnierskich i rycerskich w społeczeństwie, oddać hołd cieniem Wodza-rycerza i przypomnieć dzieje naszych walk o niepodległość z epoki Księstwa Warszawskiego.

Ułożenie stosownego programu uroczystości ułatwia dziś obfita literatura, poświęcona postaci Ks. Józefa. Odpowiedni prelegent, umiejący wygłosić odczyt z polotem i swadą, zapewne w każdym większym mieście się znajdzie. Część muzyczną i deklamacyjną złożyć można z utworów obecnie wydrukowanych w pismach, książkach i nutach. Wzywamy zatem te Koła, które dotąd jeszcze o urządzeniu uroczystości takiej nie pomyślały, aby co rychlej zajęły się tą sprawą, a dobrze pomyślany i urządzony obchód da Kołu z pewnością możność skutecznego wyzyskania patriotycznego nastroju do celów i zadań naszego Towarzystwa. Koła, które zechcą urządzić odczyty popularne o Ks. Józefie z obrazami świetlnymi, znajdą pomoc skuteczną w Wypożyczalni przeźroczy, która wzięwszy za podstawę broszurę prof. Sz. Askenazego p. t.: „Książę Józef Poniatowski 1763—1813“ Warszawa 1906, dobrała do niej 40 obrazów, wśród których znalazły się bardzo piękne kolorowe obrazy znanego batalisty Br. Gembarzewskiego, najlepszego znawcy mundurów wojskowych w Polsce. Artysta udzielił nam zezwolenia na użytkowanie jego obrazów do celów naukowych. Oto spis przeźroczy, które Kołom dostarczać będziemy na zamówienie listowne lub telegraficzne: 1) Portret Księcia, 2) Andrzej Poniatowski, 3) Teresa z hr. Kinsky'ch Poniatowska, 4) Stanisław August, 5) Książę Pepi, 6) Książę raniony pod Sabaczą, 7) Ks. Józef i Kościuszko, 8) Książę Józef, 9) Izabella Czartoryska, 10) Jenerał Mokronowski, 11) Jenerał Zajaczek, 12) Henryk Dąbrowski na czele legionów, 13) Pałac w Jabłonnie, 14) Przegląd wojsk przed pałacem „Pod Błachą“, 15) Książę w Jabłonnie, 16) Napoleon, 17) Aleksander I., 18) Książę Adam Czartoryski, 19) Książę Józef i Murat, 20) Książę na czele sztabu, 21) Książę Józef i Napoleon, 22) Napoleon nadaje konstytucję Ks. Warsz., 23) Mapa Księstwa i pochodu wojsk 1809, 24) Fryderyk August Ks. Warszawski, 25) Ks. Józef jako Minister wojny, 26) Marszałek Davout, 27) Książę Józef jako wódz w r. 1809, 28) Bitwa pod Raszynem, 29) Jenerał Sokolnicki, 30) Wjazd wojsk polskich do Krakowa w 1809 r., 31) Przyjęcie w Sukiennicach, 32) Hieronim Bonaparte, 33) Szturm Smoleńska, 34) Bitwa pod Borodinem, 35) Wkroczenie do Moskwy 1812, 36) Most na Berezynie, 37) Obraz graficzny odwrotu W. armii, 38) Śmierć Ks. Józefa, 39) Pomnik w Lipsku, 40) Sarkofag na Wawelu.

Prosimy o zamawianie tych przeźroczy zawczasu, określając termin odczytu, abyśmy byli w możności uczynić zadość licznym zgłoszeniom.

Z poważaniem

Antoni Januszewski m. p.
sekretarz.

Dr. Ernest Bandrowski m. p.
prezes.

Do Zarządów Kół i Związków Okręgowych T. S. L.

W sprawie nabywania książek do Czytelni T. S. L. po niższej cenie.

Pragnąc ułatwić Kołom i Związkowi Okręgowemu T. S. L. nabywanie książek dobrych i pożytecznych na zakładanie i uzupełnianie Czytelni oraz do sprzedaży wśród członków Towarzystwa, Zarząd Główny na czas do końca b. r. uchwalił sprzedawać poniższe dwa komplety dzieł po bardzo niższej cenie:

A) Nakłady własne.

I. Powieści historyczne:

1. Bałucki Michał: „Przebudzeni“, powieść na tle wypadków 1863 str. 243, cena 1 K 60 h., w oprawie 1 K 90 h.
2. Jeź Teodor Tomasz: „Dachijszczyzna“, powieść z dziejów serbskich, 2 tomy, str. 672, cena 3 K 60 h., w oprawie 4 K. 50 h.
3. Jeź Teodor Tomasz: „Uskoki“, powieść z dziejów Słowiańszczyzny południowej, 3 tomy, str. 711, cena 3 K 60 h., w oprawie 4 K 50 h.
4. Konopnicka Marya: „Z 1835 roku“, opowiadanie z życia wygnañców na Syberyi str. 51, cena 1 K, w oprawie 1 20 h.

II. Historia Polski:

5. Gawlik Mieczysław: „Zygmunt Sierakowski“, zyciorys bohatera z 1863 r., str. 16, cena 24 gr., w oprawie 40 gr.
6. Kobyłański Józef Wład.: „O Ks. Antonim Mackiewicz, bohaterze z 1863 r.“, str. 24, cena 24 gr., w oprawie 40 gr.
7. Leszko Irena: „Waleryan Łukasiński i jego czasy“, z portretem, str. 75, cena 90 gr., w oprawie 1 K 10 h.
8. Radziowski Eljasz Stan.: „Powstanie Choczołowskie w 1846 r“ str. 48, cena 50 gr., w oprawie 68 gr.
9. Rayski Jan Nepomucen: „Społem i zgodą“, kartka z Powstania 1863-4, z portretem, str. 40, cena 50 gr., w oprawie 68 gr.
10. Rzewuski Maryan: „Dzieje Polski w zarysie“ z 10⁰ ilustracyami, str. 281, cena 1 K 50 gr., w oprawie 1 K 80 gr.
11. Sokolnicki Michał: „Wojna w 1809 r.“ z 5 ilustracyami i mapą, str. 35, cena 1 K, w oprawie 1 K 20 gr.
12. Dr. Stępowski Maryan: „Pożegnanie Ks. Józefa z Krakowem w r. 1813“, z 5 ilustr., str. 32, cena 60 gr., w oprawie 80 gr.

Życiorysy, społeczne, poezye:

13. Wysłochowa Marya: „Kornel Ujejski, jego życie i pisma“, str. 82, cena 50 gr., w oprawie 70 gr.
14. Golińska-Daszyńska Zofia: Dr. „Spotki handlowe i rolnicze“, str. 77, cena 90 gr. w oprawie 1 K 10 gr.
15. Dr. Stępowski Maryan: „Setlementy angielskie, a praca oświatowa wśród robotników w Polsce“, str. 56, cena 80 gr., w opr. 98 gr.
16. Bełza Władysław: „Katechizm polskiego dziecka“, z 4 obrazkami, str. 48, cena 50 gr., w oprawie 56 gr.

17. Kuraś Ferdynand: „Dzwon chłopska pieśni“, zbiorek wierszy, str. 44, cena 40 gr., w oprawie 56 gr.
 18. Ostrowska Bronisława: „O Janku Planetniku“, wierszem z 5 barwnymi ilustracjami i licznymi rysunkami, str. 97, w oprawie 4 K
 19. „Gwiaźdzka T. S. L. dla dżiatwy polskiej“, zbiór wierszyków i opowiadań, str. 48, cena 50 gr., w oprawie 6½ gr.
- Razem 19 książek w 22 tomach, wartości 22 K 88 gr. bez oprawy, a w oprawie 27 K 50 gr, zamiast ceny dotychczasowej (przy zakupnie pojedynczych egzemplarzy 19 K 45 gr. bez oprawy, a w oprawie 24 K 07 gr. tylko za 14 K bez oprawy, a w oprawie 18 K. Kupujący od razu 10 kompletów, płaci zamiast 140 K, tylko 120 bez oprawy, a w oprawie 160 K.

B) Książki nabyte w większej ilości, albo darowane.

1. Chociszewski Józef: „Malowniczy opis Polski“ z mapą, 16 kolorowanymi tablicami i licznymi ilustracjami, str. 416, cena 4 K, w oprawie 4 K 50 gr.
2. „Dla serca i głowy“, zbiór powiastek, wierszy, rad i wskazówek, pożytecznych z barwnymi tablicami i licznymi ilustracjami, 4 tomy, str. 732, cena 3 K 20 gr, w oprawie 4 K 80 gr.
3. Stańkowski Hubert: „W pięćsetną rocznicę Grunwaldu“, str. 16, cena 10 gr. w oprawie 26 gr.
4. Friedberg Jan: „Krzyżacy i pogrom ich pod Grunwaldem“, z 10 ilustracjami i mapką, str. 83, cena 1 K, w oprawie 1 K 20 gr.
5. Dziewulski St. i Kucharzewski J.: „Proces szkolny we Wrześni“, z 24 ilustracjami, str. 184, cena 60 gr., w oprawie 84 gr.
6. Nussbaum Henryk: „Treny“, str. 26, cena 40 gr., w oprawie 54 gr.
7. Kolański Zygmunt: „Lutnia“, 15 pieśni narodowych, z życiorysami autorów, str. 35, cena 20 gr., w oprawie 36 gr.
8. Szukiewicz Maciej: „Dzieje, rozwój i przyszłość Muzeum Narodowego w Krakowie“, z 8 ilustracjami, str. 88, cena 60 gr., w oprawie 80 gr.
9. Janiszewski Józef Ks.: „I ty czyni także“, opowiadanie z życia ludzi-abstynentów“, str. 47, cena 20 gr., w oprawie 36 gr.
10. Wojnar Kasper: „Wojna bałkańska a sprawa polska“, str. 79, cena 50 gr., w oprawie 68 gr.
11. Denker Jerzy: „Pod Grunwaldem“, pieśń, str. 29, cena 10 gr., w oprawie 20 gr.

Razem 11 książek w 14 tomach, wartości 10 K 90 gr. bez oprawy, a w oprawie 14 K 54 gr, zamiast ceny dotychczasowej (przy zakupnie pojedynczych egzemplarzy) 9 K 26 gr. bez oprawy, a w oprawie 12 K 90 gr., tylko za 4 K bez oprawy, a w oprawie za 7 K. Kupujący od razu 10 kompletów płaci zamiast 40 K, tylko 35 K bez oprawy, a w oprawie 38 K.

Nabywający zaś od razu obydwie grupy książek w 10 kompletach, płaci za nie tylko 150 K, zamiast ceny niższej 155 K.

Można przeto za 150 K nabyć 300 książek w 360 tomach, wartości 337 K 80 gr bez oprawy, kosztujących przy zakupnie pojedynczych egzemplarzy 287 K 10 gr.

Sprzedaż tylko za gotówkę.

Spodziewamy się, że Zarządy Kół i Związków najzyczliwiej poprą zarządzenie nasze niniejsze.

Z poważaniem

Antoni Januszewski m. p.
sekretarz.

Jerzy Piwocki m. p.
wiceprezes.

Do Zarządów Kół i Związków Okręgowych T. S. L.

W sprawie obrazu Matki Boskiej w otoczeniu herbów województw polskich.

Aby uczynić zadość niejednokrotnie już podnoszonym na Zjazdach T. S. L. żądaniom wydawania obrazów ściennych o religijno-patriotycznej treści, któreby zadowalały uczucia religijne i narodowe ludu oraz podnosiły uczucia estetyczne, a tem samem mogły znaleźć pokup w chatach wieśniaczych i izbach robotniczych, Zarząd Główny T. S. L. wszedł na drogę takich właśnie wydawnictw, i rozpoczął działalność w tym kierunku przez wydanie pierwszego obrazu Matki Boskiej, Królowej Korony Polskiej.

Obraz ten, wykonany w oryginale akwarelą przez artystę p. Leona Kalinowskiego z Ziemi sieradzkiej i reprodukowany sposobem litograficznym w Krakowie, ma wymiar 45×34 cm. Artysta rzucił na białe tło kartonu czerwony, gronostajami podbity płaszcz koronacyjny, wyptywający z pod korony Piastów i Jagiellonów Płaszcz, łagodnymi fałdami opadający, jest rozpięty na liściach akantu, podtrzymywanych przez skrzyżowane berło i miecz oraz herby Korony i Litwy. Na środku płaszcza umieszczony został ryngraf rycerski, a na nim wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej w niebieskiej szacie poźłocistej wśród promienistej aureoli. Cały wizerunek ujęty jest w dwa owale herbów województw polskich i ziem, połączonych z Rzeczpospolitą, oraz herbów królów polskich elekcyjnych. Każdy z osobna herb, wykonany z drobiazgową dokładnością w rysunku, opatrzone zostały odpowiednią nazwą województwa. Pod wizerunkiem Matki Boskiej artysta umieścił rozwinięty zwój wstęgi z napisem: „Królowo Polski, módl się za nami!”

Całość wypadła pod każdym względem bardzo artystycznie i może zadowolić wszystkich. Mamy nadzieję, że Zarządy Kół przyjmą to nowe wydawnictwo T. S. L. z radością, zyskując w niem z jednej strony doskonały środek oddziaływania religijno-narodowego na lud, z drugiej strony nowe źródło dochodów na cele oświatowe Koła. Aby obraz rozpowszechnić wśród najszerszych warstw, Zarząd Główny naznaczył cenę za egzemplarz bardzo niską, a jednocześnie dał na nim taki opust, aby Koła z rozsprzedaży obrazu mogły istotnie poważnie zasilic swoje finanse. Cena za egzemplarz wynosi tylko 2 K brutto. Kołom zaś dostarczamy go za cenę 1 K 40 h., przy zakupie za gotówkę 1 K 30 h., a przy zakupie powyżej 25 egzemplarzy 1 K 20 h.

Celem rozpowszechnienia obrazu należałoby rozwinąć szeroką propagandę za jego rozkupowaniem. Należy zaopatrzyć w ten obraz wszystkie szkoły, czytelnie, bursy, Domy ludowe etc., rozdawać jako nagrody za pilność przy końcu roku szkolnego, zwrócić się z prośbą do księży proboszczów, nauczycieli etc., aby wpływem swoim zechcieli przyjść Towarzystwu w pomoc przy kłopotach obrazu, zainteresować nim także kramarzy odpustowych, aby i oni zaopatryli swe kramy w to wydawnictwo, jako najświetszą nowość i wywiesili obraz na widok publiczny podczas odpustów, jarmarków etc. Liczymy w tym względzie na energię i pomoc Kół i Związków, które nie wątpimy, że dołożą wszelkich starań, aby Zarząd Główny w tej sprawie jak najgorliwiej poprzeć.

Egzemplarze okazowe na żądanie wyślemy odwrotnie.

Z poważaniem

Stefan Natanson m. p.
sekretarz.

Jerzy Piwocki m. p.
wiceprezes.

L. 5017.
Okólnik 29.

Kraków, dnia 17 listopada 1913.

Do Zarządów Kół i Związków Okręgowych.

W sprawie pocztówki z księciem Józefem Poniatowskim.

Nakładem Zarządu Głównego T. S. L. wyszła świeżo z druku z okazji jubileuszu Ks. Józefa Poniatowskiego nowa pocztówka, której wzór równocześnie przesyłamy. Wykonana według akwareli artysty-malarza K. Młodzianowskiego w druku trójbarwnym według współczesnego drzeworytu wypadła pod każdym względem bardzo pięknie i w obecnym czasie, gdy postać wodza-bohatera jest przedmiotem powszechnej uwagi i kultu narodowego, pocztówka powinna znaleźć łatwy i szeroki zbył. Spodziewając się, że Zarząd Koła pocztówkę tę zamówi, zapytujemy, jaką ilość mamy nadesłać, przyczem komunikujemy, że cena sprzedażna wynosi tylko 10 h. za sztukę, oraz, jak zwykle, 33 $\frac{1}{3}$ % opustu dla Kół i Związków.

Z poważaniem

Stefan Natanson m. p.
sekretarz.

Dr. Ernest Bandrowski m. p.
prezes.

Sprawozdanie z VI. posiedzenia Zarządu Głównego dnia 6 i 7 września 1913 r.

Obecni pp.: Dr. E. Adam (Lwów), A. Aleksandrowiczówna (Lwów), Dr. E. Bandrowski, Ludwik Eckert (Cieszyn), A. Januszewski, T. Łopuszański, F. Maślanka, Dr. F. Młynarski (Lwów), W. Mossoczy, A. Mohr (Sambor), S. Natansohn, Dr. J. Opieński (Lwów), J. Parczyński, E. Piechnik, Dr. J. Piepes-Poratyński (Lwów), J. Piwocki, S. Rymar, W. Sikora, S. Srokowski (Tarnopol), J. Srokowa, T. Tabaczyński, W. Witos (Wierzchosławice). Z Rady Nadzorczej: Dr. S. Surzycki Z Zarządów Szkół T. S. L.: Dyr. Dr. A. Mikulski (Biała) i Dyr. J. Woynarowski (M. Ostrawa). Z Biura Zarządu Głównego: A. Nowak, W. Cholewiński, S. Turowski, I. Wojciechowski i Dr. M. Stępowski Usprawiedliwili swoją nieobecność: W. Mazur (Stary Sącz), M. Praczyńska (Przemysł), J. Weber (Lwów).

Porządek dzienny. W sobotę dnia 6 września: 1) Przyjęcie protokołu V. posiedzenia Zarządu Głównego; 2) Sprawozdanie z wykonania uchwał V. posiedzenia Zarządu Głównego i działalności Wydziału Ścisłego. Posiedzenia komisyjne. W niedzielę dnia 7 września: 3) Referat Komisji szkolnej; 4) referat Komisji skarbowej; 5) referat Komisji oświatowej i organizacja XXI. Walnego Zjazdu T. S. L. w Tarnowie, a) przyjęcie sprawozdania rocznego z działalności T. S. L. za r. 1912, b) organizacja obrad Walnego Zjazdu, c) sprawa kandydatur do Zarządu Głównego na rok 1913/14; 6) sprawy bieżące i referaty członków zamiejscowych; 7) wnioski i interpelacje.

Początek o godz. 6 min 15 wieczorem. Przewodniczący prezes Dr. E. Bandrowski.

Protokół z poprzedniego posiedzenia przyjęto

P. Dyr. A. Nowak przedkłada sprawozdanie z wykonania uchwał poprzedniego posiedzenia i rezultat starań o ściągnięcie zaległości u Kół T. S. L. Komunikuje, że dnia 19 lipca b.r. odbyła się konferencja z Macierzą

Cieszyńską i że wynik tej konferencji będzie przedmiotem obrad Komisji finansowej i szkolnej. Wskutek tej konferencji szkoły w Hermanicach nie zwinięto. Co zaś do szkoły w Czechowicach i wniosków Koła Uniwersyteckiego w tym względzie, to sprawa dalszego bytu szkoły będzie raz jeszcze przedmiotem obrad na Walnym Zgromadzeniu Koła Uniwersyteckiego, które pragnie dołożyć starań, aby szkołę utrzymać nadal.

Dla szkoły męskiej ludowej w Białej wynajęto lokal od 1. X. 1913. W szkole w Halcnowie, która przeszła na etat krajowy, Rada Szkolna obsadziła wszystkie posady nauczycielskie siłami tymczasowymi. Mówca podaje w końcu do wiadomości zmiany osobiste w gronach nauczycielskich szkół średnich T. S. L., jakie zaszły z początkiem r. szkolnego.

Na wniosek Dra Adama przyjęto do wiadomości rezygnację Dra Opińskiego i p. Rymara z godności sekretarzy Zarządu Głównego, a w ich miejsce powołano napowrót pp. Januszewskiego i Dra Próchnickiego.

P. Dyr. Nowak zdając sprawę z działalności Wydziału Ścisłego w czasie feryalnym komunikuje, że w Morawskiej Ostrawie podjęto starania o utworzenie Wydziału szkolnego dla szkoły polskiej i że gmina w zamian za udzielenie subwencji na rzecz szkoły T. S. L. domaga się zastępstwa w tym Wydziale. W tej sprawie ma się odbyć w najbliższym czasie wiec rodzicielski, na który będą wydelegowani reprezentanci Zarządu Głównego T. S. L. Przeprowadzaną została kollaudacja budynku szkolnego w Orłowej. Szereg zauważonych usterek uchwalił Wydział Ścisły własnym kosztem usunąć. Uchwały poprzedniego posiedzenia Zarządu Głównego co do odbycia Walnego Zjazdu we Lwowie Wydział Ścisły był zmuszony zmienić w tym kierunku, aby Zjazd tegoroczny odbył się w Tarnowie dnia 28 i 29 września. Petycje o subwencye na różne cele T. S. L. zostały wniesione do odnośnych Ministerstw, petycje do Sejmu krajowego i Rad gminnych są opracowane i będą w najbliższym czasie wysłane. Dar Grunwaldzki zebrany w gotowce przekroczył pierwszy milion i wynosi w chwili obecnej 1.044.000 K. Sprawozdanie przyjęto do wiadomości.

P. S. Srokowski przedstawia sprawę budowy Seminarium nauczycielskiego w Tarnopolu. Zarząd Główny upoważnił Koło do podjęcia budowy gmachu, rząd ofertę T. S. L. przyjął. Kontrakt o budowę za pośrednictwem c. k. Prokuratorji Skarbu w Namiestnictwie został złożony. Mówca prosi o udzielenie pełnomocnictwa do podpisania kontraktu imieniem T. S. L.

Na wniosek Dra Adama uchwalono udzielić pełnomocnictwa p. Srokowskiemu do podpisania aktu umowy w zakresie złożonego kontraktu i do zaciągnięcia odpowiedniej pożyczki na budowę gmachu.

Na tem posiedzenie o godz. 7 min. 30 odroczone, celem odbycia posiedzeń komisyjnych.

Dalszy ciąg posiedzenia dnia 7 września o godzinie 10 min. 55 rano.

P. Dyr. Nowak referuje imieniem Komisji szkolnej szereg wniosków co do obsady posad nauczycielskich do szkół średnich i ludowych w Białej. Wszystkie wnioski przyjęto. Sprawę okazynego kupna domu na szkołę w Morawskiej Ostrawie uchwalono przekazać Wydziałowi Ścisłemu do rozpatrzenia.

W sprawie przydziału referatu szkolnego po przeniesieniu się p. Dra Mikulskiego do Białej, uchwała Zarząd Główny referat szkolny administracyjny powierzyć p. Dyr. Nowakowi, zaś nadzór pedagogiczny w szkołach morawskich i białskich oddać w ręce p. Dyr. Mikulskiego aż do ukonstytuowania się nowego Zarządu Głównego po Walnym Zjeździe T. S. L. Szkoła żeńska im. Król. Jadwigi w Białej pozostanie nadal w referacie p. Aleksandrowiczówny.

P. Januszewski imieniem Komisji oświatowej przedkłada ułożony program Walnego Zjazdu. Komisya uchwaliła dać na plenum Zjazdu referat p. Natansona p. t.: „Stosunek Kół T. S. L. do Zarządu Głównego

a deficyt Towarzystwa⁴. Na Komisji szkolnej wygłosi p. Arway z Wieliczki referat o reformie podręczników szkolnych do szkół ludowych.

W sprawie propozycji nowych kandydatów do Zarządu Głównego uchwalono na wniosek Wydziału Ścisłego, aby w r. b., celem uniknięcia zarzutu wpływania na wynik wyborów, odstąpić od dotychczasowego zwyczaju przedkładania listy nazwisk imieniem Zarządu Głównego i powierzenia sprawy ułożenia propozycji Komisji Matce.

Na wniosek p. Natanson'a uchwalono, aby opracowany przez p. Januszewskiego spis książek dla bibliotek normalnych wydrukować jako katalog tymczasowy, sporządzony działami rzeczowymi w porządku alfabetycznym, z oznaczeniem do którego stopnia każda książka została zakwalifikowana. Nadto uchwalono zobowiązać referenta, aby do dnia 1 kwietnia 1914 roku przedłożył Zarządowi Głównemu projekt wzorowego katalogu dla czytelników.

P. Natanson imieniem Komisji skarbowej przedkłada szereg wniosków, zmierzających do akcyi urządzenia w jesieni publicznej zbiórki na cele Zarządu Głównego T. S. L., przygotowanie wydawnictw dochodowych, przygotowanie petycji do władz krajowych i państwowych, i Rad gminnych o subwencye, ściąganie zaległości w Darze Grunwaldzkim oraz odbycia konferencji z Macierzą Cieszyńską co do oddania jej szkół śląskich w zamian za całkowite przyjęcie na rachunek T. S. L. Gimnazjum w Orłowej, z tem jednak, że przez te zamiany budżety wydatków szkolnych Macierzy i T. S. L. nie zostaną obciążone ponad dotychczasowe normy. Wszystkie wnioski Komisji skarbowej uchwalone zostały en bloc.

Na tem posiedzenie o godz. 9 min 15 wieczór zamknięto.

Sprawozdanie z VII posiedzenia Zarządu Głównego T. S. L.

odbytego w Tarnowie w sali Sokoła dnia 27 września 1912 r., w przeddzień Walnego Zjazdu T. S. L.

Obeni pp.: Dr E. Adam (Lwów), Dr E. Bandrowski, S. Gruszecki (Kołomyja), Antoni Januszewski, Fr. Maślanka, W. Mazur (Stary Sącz), Dr F. Młynarski (Lwów), A. Mohr (Sambor), W. Mossoczy, S. Natanon, Dr J. Opieński (Lwów), W. Ostrowski, E. Piechnik, Dr I. Piepes-Poratyński (Lwów), J. Piwocki, Dr Z. Prochnicki (Lwów), M. Praczyńska (Przemyśl), S. Rymar, W. Sikora, T. Tabaczyński, W. Witos (Wierzchosławice). Z Biura Zarządu Głównego: A. Januszewski, A. Nowak, S. Turowski, W. Cholewiński i Dr M. Stępowski.

Porządek dzienny: 1) Przyjęcie protokołu z VI. posiedzenia Zarządu Głównego; 2) sprawozdanie z wykonania uchwał tegoż posiedzenia i z działalności Wydziału Ścisłego; 3) sprawy organizacyi obrad Walnego Zjazdu: a) wnioski zgłoszone przez Koła na Walny Zjazd, b) organizacya obrad Komisji Walnego Zjazdu, c) sprawa Komisji-Matki i wyborów uzupełniających do Zarządu Głównego i Rady Nadzorczej; 4) sprawy bieżące 5) wnioski i interpelacye.

Początek o godz. 7 min. 30 wieczorem. Przewodniczy prezes Dr Ernest Bandrowski.

Protokół z poprzedniego posiedzenia przyjęto, jak również sprawozdanie p. dyr. Nowaka z wykonania uchwał Zarządu Głównego i z działalności Wydziału Ścisłego.

P. Januszewski referuje wnioski, zgłoszone na Walny Zjazd w terminie statutowym. Wnioski te przydzielono poszczególnym Komisjom według propozycji referenta

W sprawie organizacyi obrad Walnego Zjazdu uchwalono, aby liczbę każdej Komisji ograniczyć do maximum 40, z równomiernym rozkładem

między Koła, aby utworzyć Komisje organizacyjno-statutową i walki z alkoholizmem. Pozatem uchwalono, aby kierownikiem organizacyjnym Zjazdu uczynić p. Dyr. Nowaka; dla podsumowania i uzgodnienia wniosków, przyjętych przez poszczególne Komisje i mających być przedłożeniami plenum Walnego Zjazdu złożyć Komisję z referentów i prezesów poszczególnych Komisji; wyniki obrad Zjazdu oświatowego młodzieży przedstawić Walnemu Zjazdowi przez usta referenta młodzieży; czas przemówień referentów na plenum oznaczyć na 20 minut, a przemówień w dyskusji ograniczyć do 10 minut. Tylko takie wnioski mniejszości uwzględniać, które zyskają poparcie przynajmniej $\frac{1}{4}$ części członków Komisji. Na przyszły Walny Zjazd przygotować odznaki zjazdowe z nazwą siedziby Zjazdu.

Przydział członków Zarządu do poszczególnych komisji uchwalono według wniosku referenta

Ułożenie listy kandydatów do Zarządu Głównego uchwalono przekazać Komisji Matce, złożonej z 7 członków wybranych przez Zjazd i 7 przez Zarząd Główny.

Uchwalono imieniem Zarządu Głównego złożyć Walnemu Zjazdowi przez usta prezesa oświadczenie w sprawie upaństwowienia szkół w Białej w myśl uwag wypowiedzianych przez prezesa Dra Bandrowskiego.

Na tem posiedzenie o godz. 11 min. 45 wieczorem zamknięto.

Ważniejsze sprawy, załatwione przez Wydział Ścisły.

Trzydzieste szóste posiedzenie z dnia 18 września 1913 r.

Omawiano sprawę organizacji obrad Walnego Zjazdu i uchwalono wydelegować p. Cholewińskiego do Tarnowa, celem poczynienia przygotowań koniecznych.

Uchwalono poczynić kroki w Konsystorzu o uzyskanie imprimatur dla obrazu Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej, wydanego przez T. S. L. Uchwalono wziąć udział w Komitecie obchodu rocznicy śmierci Księcia Józefa Poniatowskiego, oraz delegowanie do komitetu prof. T. Grabowskiego.

Uchwalono rozesać członkom Zarządu Głównego projekt regulaminu dla czyteln, opracowany przez Komisję oświatową do zaopiniowania w ciągu dni trzech.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z dokonanego przez powołaną ad hoc Komisję podziału książek, ofiarowanych przez p. Michała Arcta w Warszawie. Odnośny projekt podziału został przesłany do Warszawy celem uzyskania aprobaty warszawskich członków Komisji. Uchwalono prosić Dra Surzyckiego, aby osobiście w tej sprawie interweniował.

Uchwalono wysłać do Wiednia delegację w osobach pp. Dra Bandrowskiego, Piwockiego i Natansona celem zbadania względnie posunięcia naprzód sprawy upaństwowienia szkół średnich T. S. L.

Uchwalono wystosować podanie do Ministerstwa W. i O. o wyłączenie kosztów utrzymania Gimnazjum w Białej do końca bież. roku kalendarzowego. Odpisy tego podania uchwalono wysłać do Ministerstwa Skarbu i do Ministerstwa dla Galicji.

Uchwalono zwołać posiedzenie właścicieli fabryk tutek celem odbycia konferencji wspólnej w sprawie opodatkowania towaru na rzecz T. S. L. i warunków pod jakimi marka T. S. L. może być fabrykom udzielona.

Uchwalono, aby prośbie I. Koła w Nowym Sączu o subwencję na szkolkę z powodu braku odpowiedniej pozycji w budżecie odmówić.

Wreszcie załatwiono szereg spraw szkolnych administracyjno-personalnych.

Trzydzieste siódme posiedzenie dnia 23. września 1913.

Przyjęto do wiadomości referaty i wnioski Kół, zgłoszone na Walny Zjazd w Tarnowie.

Uchwalono przedłożyć Zarządowi Głównemu propozycję Macierzy Cieszyńskiej, aby przedstawicielem Macierzy w Zarządzie Głównym T.S.L. był p. Kazimierz Piątkowski, dyrektor Gimnazjum w Orłowej.

Uchwalono delegować na Zjazd oświatowy młodzieży w Tarnowie p. S. Rymara.

Uchwalono na prośbę Zarządu „Straży polskiej“ utworzyć Sekcję odczytową Komitetu obchodu Księcia Józefa Poniatowskiego, delegując do niej pp. prof. Grabowskiego, Tabaczyńskiego i Dra Sępowskiego.

Uchwalono następnie posiedzenie Zarządu Głównego odbyć w Tarnowie w przeddzień otwarcia Walnego Zjazdu, w sobotę 27 września o godz. 6 min. 30 wieczorem.

Uchwalono rozesłać przed Walnym Zjazdem do dzienników sprawozdania finansowe T. S. L., ujęte w formę artykułu popularnego.

Uchwalono, aby prośbę Dyrekcji Gimnazjum realnego w Białej o otwarcie kursu nadobowiązkowej nauki języka greckiego, załatwić odmownie.

Załatwiono szereg drobnych spraw administracyjnych i personalnych.

Trzydzieste ósme posiedzenie dnia 2 października 1913.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Zarządu Związku Okręgowego T. S. L. w Krakowie z odbytego Zjazdu Okręgowego.

Uchwalono delegować na Zjazd c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie pp. Dra Adama i Dra Próchnickiego.

Uchwalono delegować prezydium do wzięcia udziału w uroczystości poświęcenia sztandaru oddziału konnego „Sokoła“.

Uchwalono delegować do Sekcji odczytowej obchodu Ks. Józefa Poniatowskiego p. prof. W. Mossoczego.

Uchwalono zakupić 5 seryi klisz do odczytów popularnych o Ks. Józefie, w pracowni p. J. Cieślińskiego w Krakowie.

Uchwalono zorganizować w całym kraju w czasie najbliższym „Dni T. S. L.-owe“ i odnieść się do Związków Okręgowych, aby nad urządzeniem tych dni rozciągnęły opiekę i kontrolę.

Uchwalono, aby organizację kursów zawodowych dla górników w Zagłębiu chrzanowskim przekazać Związkowi Okręgowemu w Krakowie, sprawę organizacji i kosztów utrzymania ustali konferencja Zarządu Związku z Komisją robotniczą, Prezydium T. S. L. i Dyrekcja biura Zarządu Głównego.

Wreszcie załatwiono cały szereg spraw szkolnych administracyjnych i personalnych.

Trzydzieste dziewięte posiedzenie dnia 10. października 1913.

Uchwalono zwołać posiedzenie Zarządu Głównego na 25 i 26 października i ustalono jego porządek dzienny.

Uchwalono wydać 4 pocztówki świąteczne według rysunków p. Wojciecha Jastrzębskiego, i 1 pocztówkę okolicznościową z Księciem Józefem Poniatowskim według rysunku p. K. Młodzianowskiego, oraz wydać blankiety telegraficzne po cenie 10 h., 50 h. i 1 kor.

Uchwalono, aby T. S. L. przystąpiło do organizującego się w Krakowie Polskiego Instytutu Pedagogicznego w charakterze członka zwyczajnego i przez delegację wzięło udział w I. Walnym Zebraniu Instytutu.

Uchwalono polecić Sekcji odczytowej obchodu rocznicy Ks. Józefa Poniatowskiego, aby porozumiała się z Kołami T. S. L. i wewzała je do współdziałania przez zjednanie prelegentów dla Sekcji.

Uchwalono dokonać lustracyi Kół w Wiśniczu i Bochni z ramienia Zarządu Głównego.

Uchwalono w myśl wniosków przyjętych na konferencyi odbytej w sprawie organizacyi kursów dla górników, aby 1) przyjąć program i statut kursów i do kuratorjum kursów z ramienia Zarządu Głównego delegować p. Natansona; 2) na rok bieżący do 31 grudnia wypłacić Związkowi Okręgowemu 900 K na rzecz organizacyi kursów.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie p. Natansona z bytności w Wiedniu w ministerjach celem zbadania sprawy upaństwowienia szkół T. S. L.

Wreszcie załatwiono szereg spraw administracyjnych szkolnych i personalnych.

Czterdzieste posiedzenie dnia 17 października 1913.

Uchwalono polecić prezydium przygotowanie wniosków na Zarząd Główny co do ukonstytuowania się prezydium, komisji i referentów.

Uchwalono przekazać p. Sikorze sprawę opracowania projektu akcyi wspólnej co do prowadzenia szkół na Śląsku przez T. S. L. i Macierz.

Uchwalono wezwać wszystkie Koła krakowskie do wzięcia udziału w pochodzie ku czci Księcia Józefa Poniatowskiego, dnia 19. października 1913. r.

Załatwiono szereg spraw drobnych administracyjnych i personalnych.

Czterdzieste pierwsze posiedzenie dnia 31 października 1913.

Uchwalono wznowić zabiegi o uzyskanie subwencyi na wydanie elementarza T. S. L. Sprawę przekazano prof. Surzyckiemu

Uchwalono przyjąć ofertę nakładu litograficznego na druk stempli T. S. L.-owych

Uchwalono przekazać prezydium sprawę zwołania sądu rozjemczego celem rozpatrzenia sporu przewodniczącego jednego z Kół krakowskich ze Związkiem Okręgowym.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności Koła w Nowym Targu i z odbytego tamże nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Uchwalono oddać do sprzedaży wydany nakładem T. S. L., obraz Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej i ustalono cenę obrazu na 2 kor.

Uchwalono zaprosić grono nauczycieli Gimnazjum w Orłowej do pracy około oceny książek, a książki ocenione przez grono przeznaczyć do biblioteki gimnazjalnej.

Uchwalono odnieść się do Związku Okręgowego krakowskiego o nadsyłanie pełnych protokołów posiedzeń konferencyjnych i Zjazdów Oświatowych.

Uchwalono dokonać lustracyi Koła w Przemyślanach przez członka Zarządu Głównego Sekcyi lwowskiej.

Załatwiono szereg drobnych spraw szkolnych administracyjnych i personalnych.

Czterdzieste drugie posiedzenie dnia 7 listopada 1913.

Uchwalono wziąć udział w uroczystości 10-lecia Polskiego Muzeum szkolnego we Lwowie przez członków Sekcyi lwowskiej i wysłać telegram gratulacyjny.

Uchwalono, aby Kółku artystów ubiegających się o firmę T. S. L. na przedstawienie kabaretowe za dochód ofiarowany z przedstawień, dać odpowiedź odmowną.

Uchwalono wziąć udział w Walnym Zjeździe Macierzy Cieszyńskiej przez delegacyę w osobach pp. Dra Bandrowskiego, Natansona i ewent. p. Piwockiego.

Uchwalono przykazać komisji Skarbowej sprawę nabycia realności na pomieszczenie w szkoły w Mor. Ostrawie.

Uchwalono odnieść się do p. Rietla burmistrza m. Brody w sprawie zapisu bł. p. Kapelusza w Brodach na szkołę analfabetów i doprowadzić do skutku powstanie w Brodach takiej szkoły.

Załatwiono szereg spraw drobnych administracyjno-personalnych.

Czterdzieste trzecie posiedzenie dnia 14 listopada 1913.

Uchwalono odnieść się do Kół, które dały I. Kołu w Krakowie zobowiązanie, iż będą się przyczyniały finansowo do utrzymania szkoły T. S. L. w Jaworzu Średnim na Śląsku, a zobowiązania swego nie dotrzymują — aby wypełniły swoje zobowiązanie i ustaliły termin uregulowania zaległości, gdyż inaczej I Koło będzie zniewolone koniecznością do zwinięcia szkoły. Zarząd Główny szkoły tej na etat swój nie weźmie.

Uchwalono przekazać referentowi szkół śląskich i morawskich p. Piątkowskiemu do zaopiniowania sprawę paralelek pierwszych klas w Morawskiej Ostrawie i Przywozie, które Zarząd Główny uchwalił zwinąć — z tem, aby odnośny wniosek został przedłożony na najbliższem posiedzeniu Zarządu Gł.

Uchwalono, aby na Wystawę gwiazdkową w Krakowie, jaką urządza Liga Pomocy Przemysłowej dać wszystkie wydawnictwa T. S. L.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Koła w Chodorowie o odbytem Walnem Zgromadzeniu i o dokonanej przez Związek Okręgowy lwowski lustracji tego Koła.

Uchwalono Biuru Rady Narodowej w Poznaniu udzielać stale wszystkich wydawnictw T. S. L. do archiwum Rady.

Uchwalono na wniosek I Koła w N. Sączu wystosować imieniem Zarządu Głównego podziękowanie p. Tadeuszowi Olpińskiemu w Dobromilu za dotychczasową jego działalność społeczną w Tyliczu i prosić o dalszą opiekę i pamięć o Tyliczu.

Uchwalono uczynić stosowne kroki w Ministerstwie dla Galicyi aby zebrać wiadomości o stanie sprawy upaństwowienia Gimnazjum i seminarjum w Białej.

Uchwalono wysłać w najbliższym czasie deputację do Opawy do R. S. K. celem uzyskania subwencji na Gimnazjum w Orłowej i poczynienia starań o upaństwowienie tego zakładu.

Załatwiono szereg drobnych spraw szkolnych administracyjnych i personalnych.

LUD POLSKI WOBEC POTRZEB T. S. L.

Dość powszechna panuje opinia, że lud polski na ogół słabe tylko ma odczucie potrzeb społecznych tych zwłaszcza, o których inne warstwy społeczeństwa, idea pracy i dla ludu przejęte, wciąż myślą, które są ich nieustającą troską. Słysz się uwagi o rzekomej obojętności chłopca polskiego dla celów, w których nie widzi on bezpośrednich dla siebie korzyści materialnych, o ciasnocie, pojęć nie pozwalających mu patrzeć dalej poza wiejskie opłotki i t. d. Opinia to błędna, niesłuszna i lud nasz wiele krzywdząca, a polegająca na niedocenianiu lub przeoczeniu pewnych zjawisk: życia, świadczących jednak wymownie, że dusza ludu naszego bynajmniej nie jest pozbawiona pierwiastków natury idealnej, a jeśli wziąć pod uwagę stosunek możliwości do ofiarności, to kto wie, czy potównanie

ofiarności zamożniejszych warstw wyższych do ubogich warstw ludowych nie wypadłoby na korzyść tych ostatnich. W ostatnich zwłaszcza czasach ofiarność ta daje się zauważyć nawet coraz częściej.

Pomijamy tu ową drobną, ale zato niemal codzienną ofiarność i pieczę, z jaką lud nasz odnosi się do potrzeb Kościoła; jak na nasze stosunki ekonomiczne, olbrzymie sumy płyną z rąk ludu na chwałę Bożą, a szkoda, że nigdy ich jeszcze w cyfry ściśle nie ujęto. Natomiast podnieść tu pragniemy i uwadźni udział, jaki lud nasz bierze w dostarczaniu środków na cele oświatowe. Udział ten zarysował się już bardzo silnie na Śląsku Cieszyńskim, bo jak wykazuje sprawozdanie Macierzy za rok 1912, 1/4-milionowa ludność wiejska i robotnicza śląska dostarczyła Zarządowi Macierzy w jednym tylko roku na szkoły i ochronki kresowe 77.196 K wobec 160.544 K ze wszystkich innych dzielnic. Jeśli zważymy, że dochody Macierzy ze Śląska osiągnęte, jeszcze przed kilku laty nie dochodziły nawet do 1/10 części sumy dzisiejszej, to przyjsć musimy do wniosku, że uświadomienie ludu śląskiego i jego solidarność z resztą Polski, zrobiła ogromny krok naprzód i że ta ofiarność na najwyższe zasługuje uznanie ze strony całego społeczeństwa.

Ustrój Towarzystwa Szkoły Ludowej, jego różnorodna i na rozległym terenie prowadzona działalność oświatowa, osobno przez 300 autonomicznych Kół, a osobno przez Zarząd Główny, nie pozwalają uchwycić w cyfry konkretne grosza ofiarnego, jaki od ludu wpływa do kas Towarzystwa. Nie da się też sprecyzować, jaka część funduszy, które Towarzystwo czerpie z tytułu subwencji krajowych, pochodzi z pieniędzy podatkowych ludu, a jaka z pieniędzy warstw średnich i wyższych. Ale o rosnącym wśród ludu zrozumieniu potrzeb T. S. L. i o chęci popierania jego celów mamy wiele dowodów. Płyną ofiary od ludu drobne, zbierane doraźnie do puszek przy okazji otwierania szkółek, czytelni, Domów ludowych etc., płyną subwencje uchwalane przez Rady gminne, płyną wreszcie legaty i zapisy cyfrowo wprawdzie niewydatne, ale wzruszające i wielkie przez swoje znaczenie wyjątkowe, przez to gorące ukochanie Ojczyzny, które tętni pod chłopską sukmaną.

Kroniki T. S. L. zanotowały przed kilku laty ofiarę włościanki Julii Bobrzyny, która podarowała swój grunt we wsi Prusy koło Lwowa, wartości kilku tysięcy koron pod budowę Domu ludowego; drugą podobną ofiarę złożył Towarzystwu włościanin Józef Seniow z Domażyrza koło Janowa; cały szereg gruntów pod szkoły otrzymało T. S. L. w darze od włościan i gmin wiejskich w Galicyi wschodniej. Ofiarność ludu raz w kierunku T. S. L. rozbudzona nie słabnie nawet pomimo ciężkich klęsk elementarnych, jakie nasz kraj w b. r. nawiedziły i świeżo mamy przykład że znalazła ona oddźwięk wśród włościan w Wielkopolsce, bo oto zaszedł świeży fakt nadesłania pełnego wagonu ziemniaków na rzecz Bursy Grunwaldzkiej T. S. L. we Lwowie przez włościan parafii Ostroróg w Wielkopolsce za inicjatywą i przyczynieniem się tamtejszego proboszcza X. Sypniewskiego. Włościanie ponieśli nawet kosztą przewozu ziemniaków kolejną aż do Lwowa, co uczyniło około 140 Marek.

W ostatnim znów numerze „Ojczyzny“ p. Michał Plezia, włościanin, zamieszkały w Turce koło Kołomyi, zamieścił list otwarty, wzywający zupełnie samorzutnie w słowach prostych, lecz wymownych, aby rolnicy, mimo ciężkich czasów, pamiętali o dzieciach, wychowujących się w Bursach T. S. L.

„Czyż mają być skazani na jak najstraszniejszą nędzę i śmierć głodową?“ — zapytuje p. Michał Plezia i odpowiada: — „O nie, mnie się zdaje, z tymi powinniśmy się także podzielić i obdarzyć chociaż nie tak sownie, jak innymi laty, bo Bóg nam świadkiem, że nie mamy, ale udzielimy z tego co jest. Panu Bogu miłszą jest ofiara skromna a z serca dana. Nasze T. S. L. jest właśnie tym domem, w którym skupiają się w szkołach i bursach dzieci chłopca i robotnika polskiego i ono się opiekuje biednymi sierotami i ci to czekają od nas pomocy, która gdy zostanie obecnie od nas udzieloną,

utkwi im w pamięci na całe życie, bo nic się tak długo nie pamięta jak udzielona pomoc w najgorszym nieszczęściu. Nie mogąc tym biednym przyjść z większą ofiarą w tym roku, proszę łaskawie przyjąć odemnie ten skromny datek 5 K i wpisać na rzecz Zarządu Głównego T. S. L.“

Zarząd Główny T. S. L. tę ofiarę otrzymał, a z uwagi na źródło, z której ona pochodzi i na chwilę z jaką mu udzieloną została przez jednostkę, poczuwa się do obowiązku wyrazić na tej drodze p. Michałowi Plezi publiczne i gorące — Bóg zapłać! Wyraża też zarazem życzenie, aby serdeczne słowa, podyktowane prawdziwym umiłowaniem dziatwy polskiej i świadomością celów i zadań instytucji, otaczającej dziatwę kresową swoją opieką, poszły dalej i znalazły jak najszerzy odgłos wśród ludu polskiego, aby grosz p. Michała Plezi stał się hasłem do dalszych podobnych ofiar, aby w tym, nad wszelki wyraz trudnym dla T. S. L. roku, lud polski stanął murem po stronie Towarzystwa Szkoły Ludowej i łącznie z innymi warstwami dopomógł do przetrzymania kryzysu.

Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Ludowej.

KRONIKA.

Towarzystwo Szkoły Ludowej do nowożeńców.

Towarzystwo Szkoły Ludowej uważa sobie za obowiązek przypomnieć się pamięci tych wszystkich, którzy węzłem uczucia związani, w najbliższym czasie własne domowe ognisko stworzyć mają. Niechaj pomną na te szkoły i szkółki, na te ochronki i bursy, na czytelnie i biblioteki, w których idzie cicha i mrówcza praca dla przyszłości, w których uczą się i wychowują ci, co po nas przyjdą i nasze dzieło odrodzenia narodu dalej prowadzić będą. Niechaj w tym czasie, gdy serca do szlachetnych porywów i czynów są skłonniejsze, ten ważny w życiu swem moment czynem dobrym upamiętnić pragną, niechaj cele i zadania T. S. L. mają na oku. Niechaj zamiast kwiatów i podarunków wzajemnych złożą na cele „Szkoły Ludowej“ datek stosowny, a do zawiadomień o zaręczynach i ślubach, przesyłanych krewnym i przyjaciółom, dołączą czek T. S. L., przypominający i ułatwiający złożenie takiego samego datku tym, od których się życzeń ślubnych spodziewają. Czeki takie w odpowiedniej ilości na każde żądanie otrzymać można bezpłatnie w Zarządzie Głównym T. S. L. Ofiary wraz odpowiednimi szczegółami należy nadsyłać do Zarządu Głównego T. S. L. w Krakowie (ul. Floryańska 15). Gdy się lista ofiar z okazji zaręczyn czy ślubu wypełni, Zarząd Główny ogłasza każdorazową sumę tych ofiar w dziennikach, a nowożeńcom nadsyła wykaz ich szczegółowy wraz ze stosownem podziękowaniem i życzeniami od T. S. L. Zwyczaj ten, zainicyowany w swoim czasie szczęśliwą ręką JWP. Pością Zardeckiego, znalazł wielu naśladowców i już niejedna szkółka na kresach powstanie swoje nowożeńcom zawdzięcza!

Pocztówka T. S. L. z księciem Józefem.

Rocznica Księcia Józefa głośnem echem odbiła się w kraju, ale jakoś dotychczas dziwnie skąpo zaznaczyła się w pocztówkach, choć rynek nasz bywa zwykle w takich razach zasypywany okolicznościowemi wydawnictwami. Tem też korzystniej z pośród wydawnictw, nie wykraczających poza przeciętność, wyróżnia się pocztówka, z okazji jubileuszu wydana przez T. S. L. Wykonana według akwareli K. Młodzianowskiego drukiem trójbarwnym, ma za treść chwilę, gdy Książę Józef, przesyty kulami, zsuwa

się z konia w wartkie nurty Elstery. Oryginalność wykonania polega na tem, że artysta zużytkował w rysunku drzeworyt współczesny, z czasów najbliższych śmierci bohatera. Prymityw ten, traktowany dekoracyjnie, ujęty został w ozdobny ornament z datą śmierci wodza i inicjałami T. S. L. Pod obrazkiem wypisane są słowa, najlepiej malujące duszę bohatera, a wyjęte z jego listów do generała Weysenhoffa: „Nie traćcie serca i nie przestańcie rozślawiać Polaków. Możemy i powinniśmy trzymać się tego zawołania: stracić można wszystko, byle zachować cześć.“ Nowa pocztówka artystyczna winna znaleźć wielkie powodzenie. Cena 10 gr.

Matka Boska Królowa Korony Polskiej w wydawnictwie T. S. L.

Czyniąc zadość niejednokrotnie już podnoszonym na Zjazdach TSL. żądaniom wydania obrazów ściennych o religijno-patriotycznej treści, które zadawałaby uczucia religijne i narodowe ludu, a podnosiły zarazem uczucia estetyczne, tem zaś samem mogły znaleźć pokup w chatach wieśniaczych i izbach robotniczych, Zarząd Główny T. S. L. wszedł na drogę takich wydawnictw i rozpoczął działalność w tym kierunku przez wydanie pierwszego takiego obrazu Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej. Obraz wykonany w oryginale akwarelą przez artystę p. Leona Kalinowskiego z Ziemi Sieradzkiej i reprodukowany sposobem litograficznym w Krakowie ma wymiar 45×34 cm. Artysta rzucił na tło rozpiętego płaszcza koronacyjnego ryngraf rycerski, a na nim wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, ujęty w dwa owale herbów królów polskich elekcyjnych. Całość obrazu wypadła pod każdym względem bardzo estetycznie, nadaje się więc bardzo od ozdabiania ścian w domach, szkołach, czytelniach, bursach, domach ludowych, a także na nagrody pilności dla działwy szkolnej i dla dorosłych analfabetów. Cena obrazu dla Kół i członków T. S. L. tylko 2 K. Kołom i sklepom daje Zarząd Główny wysoki opust.

Zwracajcie listy Daru Narodowego 3. Maja.

Pomimo, że już pół roku minęło od dnia corocznej zbiórki na Dar Narodowy 3-Maja, a Zarząd Główny T. S. L. przez odezwy w dziennikach i przez listy przypominające kilkakrotnie już upominał się o zwrot list składkowych, znaczna jeszcze liczba posiadaczy listy zwleka z jej odesłaniem. Jedni spodziewają się jeszcze coś uzbiierać, aby większą kwotę przysporzyć Towarzystwu, inni zapomnieli może o liście, może ją zagubili a może nawet zgola nie otrzymali skutkiem błędnego adresu. Tak, czy inaczej, powinno się listę zwrócić, a jeżeli się jej nie dostało a Zarząd Główny o nią się dopomina, powinno się choćby tylko kartą zawiadomić, czy się listę odebrało czy nie, aby ewidencya list rozsyłanych była możliwie pełna.

Na podstawie przypuszczalnych obliczeń i doświadczeń lat ubiegłych Zarząd Główny powinien był w roku bieżącym zebrać z tytułu Daru Narodowego 3-Maja około 66.000 K. Po dzień dzisiejszy wpłynęło ogółem do kasy Towarzystwa 58.541 K 06 hal., czyli 88,7% przypuszczalnego dochodu, a więc do końca roku kalendarzowego wpłynie niezawodnie pełna suma. O ileż jednak wynik zbiórki byłby lepszy, gdyby o liście pamiętano i choćby, tylko z najmniejszym datkiem zwracano. Według ściśle prowadzonej kontroli liczba zwroconych dotychczas list i zawiadomień o ich zagubieniu lub nedoręczeniu wynosi 9490, a więc zaledwie 47% rozesłanej ilości. Blisko połowa zatem adresatów dotąd nie odpowiedziała ani jednym słowem na urgensy. Rezultat taki daje dość niemiły obraz naszej obojętności dla celów i zadań T. S. L., czy też może tylko pewnej opieszałości do pióra. Miejmy nadzieję, że może ra odezwa poskutkuje i ci, którzy dotąd jeszcze z rzuceniem swego choćby małego grosza ofiarnego na Dar Narodowy 3-Maja zwlekali, uczynią to w najbliższym czasie.

Dar Grunwaldzki.

Do Zarządu Głównego T. S. L. w Krakowie wpłacili gotówką na Dar Grunwaldzki : Dr Koy Kraków 400 K, Magistrat Sanok 200 K, Dr Rydygier za pośrednictwem Dra Sieradzkiego Lwów 200 K, Koło Pań T.S.L. w Stanisławowie 120 K, Anczyc Waclaw Kraków 100 K, Urzędnicy Rady Powiatowej Tarnopol 1183 K 15 hal., Rada Powiatowa Tarnopol 1500 K., Rada Powiatowa Ropczyce 200 K, Prof. gimn. T. S. L. Biała 289 K 19 hal., Hr Stanisław Badeni 1000 K, Rada Powiatowa Jasło 200 K, Rada Miejska Stanisławów 500 K, Dr Chramiec Zakopane 865 K 70 hal., Misiewiczowa Kołomyja 200 K, Izba pracodawców w przem. naft. Borysław 3000 K, Rada Powiatowa Tarnobrzeg 200 K, Nauczyciele powiatu niskiego 200 K, Żmigrodzki Sucha 400 K, Kellerman K. Kańczuga 100 K, Rada Powiatowa Sanok 200 K, Koło T. S. L. Borysław 200 K, Urzędnicy Gal. Akc. zakładów gór. Siersza 349 K 70 hal., Dr Glogier Tarnopol 2000 K, Rada Miejska Tarnopol 200 K, Urzędnicy depart. rach. Dyr. Skarbu Lwów 1000 K, Urzędnicy Dyr. Skarbu Kraków 450 K, Spółka kredytowa Kraków 250 K, Rada Powiatowa Łańcut 200 K, Towarzystwo Zal. Mościska 200 K, Syndykat Rolniczy Kraków 1000 K, Natanson Kraków 100 K, Rada Miejska Żółkiew 100 K, Schillerowie Żółkiew 100 K, Kasa Urzędnicza Drohobycz 200 K, Klub praw. i Koło art. lit. Kraków 1000 K, Rada Powiatowa Brzeżany 250 K, Za pośrednictwem Dra Sieradzkiego: Dr Prus 250 K, Dr Beck, Dr Halban i Dr Pomek po 50 K. Hr Starzyńska Lwów 300 K, Kudzia od młodzieży gimn. Sambor 300 K, Nauczyciele Szkoły Konarskiego Kraków 120 K, Towarzystwo Zal. Kraków 100 K, Prof. gimn. Kołomyja 395 K 93 hal., Rada Miejska Jarosław 400 K, Rada Miejska Rzeszów 500 K, Magistrat Tarnów 300 K, Urzędnicy Magistratu 193 K, Jarema Jasło 100 K, Profesorowie gimn. Buczacz 340 K, Tow. Zal. Lisko 200 K, Magistrat Lwów 5000 K, Urzędnicy Akc. Banku Zw. Kraków 430 K, Czytelnia T. S. L. Andrychów 171 K, Koło T. S. L. Borysław 485 K 35 hal., Kasa Oszczędności Tarnów 500 K, Piliński Tarnowiec 100 K, Dr Szarski Kraków 300 K.

Ogółem wpłacono do 31. sierpnia 1913 r. 1,044.840 K 36 hal.

Datki na T. S. L.

Od 1 do 9 września nadesłano do Zarządu Głównego T. S. L. następujące datki:

Zamiast życzeń ślubnych dla p. Cieleckiego nadesłali: J. Wąsowicz w Wierzbowie 1 K, Zygmunt Norwitz we Lwowie 2 K. Dr Adolf Schüssel w Brzeżanach 2 K, Bodnar Seweryn w Robatynie 2 K, Michał Paszyński w Przemyślu 1 K, Dr Włodzimierz Błażowski w Przemyślu 1 K, Jański Stanisław w Bołszowcach 1 K, Antmannowa Anna w Rzeszowie 2 K, Słuszkiewicz Franciszek w Bochni 1 K, Urzędowcy Stanisławowie w Brzeżanach 1 K, Słuszkiewicz Michał w Sanoku 1 K, Michał Wąsowicz we Lwowie 1 K 06 hal., Michał Wysocki w Przemyślu 1 K, Juzwa Stefan w Tarnopolu 1 K, Brokl Bolesław w Brzeżanach 1 K, Karwocki Władysław w Brzeżanach 1 K, Krzywda Zygmunt w Przemyślu 2 K, Dr Marian Nowotny w Przemyślu 3 K, Scherpowie w Ottyni 1 K, Emilia i Stanisław Serafinowicz w Stanisławowie 1 K, Fiebertowie Ludwikowie we Lwowie 2 K, Karol Stanowski w Winnikach 2 K, Pilchowie Michałowie w Przemyślu 1 K, Koeller Klemens w Przemyślu 1 K, Bogucki K. w Przemyślu 1 K, Hamala Bolesław w Przemyślu 1 K, Kamieński Ludwik w Przemyślu 1 K, Małaczyński Aleksander we Lwowie 1 K.

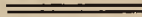
Zamiast życzeń ślubnych dla p. Benischa nadesłali: Karliczkówna Karolina w Jaśle 1 K, Pollakówna Zofia w N. Sączu 1 K, Ks. Franciszek Słowiński w Żeleznikowej 4 K, Mazur Władysław w St. Sączu 1 K, razem 44 K 06 hal. Poprzednio ogłoszono 421 K 03 hal., razem 465 K 09 hal.

Tytułem darów i subwencji nadesłali: Kupiec Józef w Morawskiej Ostrawie 20 K, jako część dochodu z wieczorku, Feliks Dawid w Krakowie

2 K złożone w kancelaryi Rejenta Lipowskiego, Powiatowa Kasa Oszczędności w Tarnobrzegu 100 K, Grono profesorów II. Gimnazjum w Nowym Sączu 16 K 40 h, Orł. i Sr. w Zakopanem 2 K 10 h, wygrane w karty przy Morskiem Oku, Gerstman w Drohobyczu 2 K, Wydział Rady Powiatowej 100 K na szkoły kresowe, Koło T. S. L. w Brzostku 60 K na szkołę w Morawskiej Ostrawie — razem 302 K 50 h. Poprzednio ogłoszono 5796 K 54 h, razem 6099 K 04 h.

Na pokrycie deficytu nadesłał Sołtys Tadeusz we Lwowie 3 K.

Poprzednio ogłoszono 47.179 K 34 hal., razem 47.182 K 34 hal.

Wykaz książek ocenionych przez Komisję Kwalifikacyjną T. S. L.

I. Powieści historyczne.

- 1) *Kapłanka Izdy*, baśń pompejańska, napisał E. Schurè (przekład M. Horodyńskiej), nakład H. Altenberga, Lwów, str. 302 w 8-ce, cena 3 K. Dozwolone (M.).
- 2) *Odwieczny wróg*, (czasy Bolesława Wielkiego), napisał A. Jezierski, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 33. w 8-ce, cena 20 gr. Niepoleczone.
- 3) *Dzielną dziewczyna*, (z XVII w.), napisała Teresa Jadwiga, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 76 w 8-ce, cena 1 K 60 gr. Poleczone (M. Szk.)
- 4) *Z polskiego skarbcza*, (17 opowiadań), napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 63 w 8-ce, cena 80 gr. Poleczone (M., Szk.).
- 5) *Dzwony*, (z 1830 i 1863 r.), napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 36 w 16-ce, cena 30 gr. Poleczone (I w., Szk.).
- 6) *Pod kościołem*, (o unitach), napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 32 w 16-ce, cena 20 gr. Poleczone (I w., Szk.).
- 7) *Trzy mogiły*, (walka pod Obertynem), napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 32 w 16-ce, cena 60 gr. Poleczone (I w., Szk.).
- 8) *Ostatni*, (o ks. Brzózce), napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 31 w 16-ce, cena 40 gr. Bardzo poleczone (I w., M., Szk.).

II. Powieści obyczajowe.

- 9) Pisma, V: *Anastazyja*, napisała E. Orzeszkowa, nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa, str. 130 w 8-ce, cena 2 K (wraz z powieścią „Bene nati“). Bardzo poleczone (IV w., M.).
- 10) Pisma, V: *Bene nati*, napisała E. Orzeszkowa, nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa, str. 143 w 8-ce, cena 2 K (wraz z powieścią „Anastazyja“). Bardzo poleczone (IV w., M.).
- 11) *Josek Gesundheit i Ska*, napisał J. Łętowski, Łódź, str. 143 w 8-ce, cena 2 K. Niepoleczone.
- 12) *Nieoswojone ptaki*, (2 tomy), napisała M. Rodziewiczówna, nakład „Biblioteki dzieł wyborowych“, Warszawa, str. 260 w 8-ce, cena 2 K. Niepoleczone.
- 13) *Samotna. Stara matka. Niepotrzebny*, napisał J. Dąbrowski, nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa, str. 235 w 8-ce. cena 4 K. Poleczone (M.).
- 14) *Gąsiorkowski*, (2 tomy), napisał W. Kosiakiewicz, nakład „Biblioteki dzieł wyborowych“, Warszawa, str. 320 w 8-ce, cena 2 K. 20 gr. Dozwolone (M.).
- 15) *Wyzwolenie*, napisał St. Przybyszewski, nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa. str. 311 w 8-ce, cena 5 K 20 gr. Niepoleczone.

- 16) *Miasto dyamentów*, (2 tomy), napisał H. Heijermans, (przekład z hollenderskiego), nakład „Biblioteki dzieł wyborowych“, Warszawa, str. 275 w 8-ce, cena 2 K.20 gr. Dozwolone (M.).
- 17) *Związki niewidzialne*, (2 tomy), napisała S. Lagerlöf, (przekład ze szwedzkiego), nakład „Biblioteki dzieł wyborowych“, Warszawa, str. 263 w 8-ce, cena 2 K 20 gr. Bardzo poleczone (IV w., M.).
- 18) *Ubogi dziadek*, napisała Wł. Izdebska, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 22 w 8-ce, cena 26 gr. Dozwolone (II w.).
- 19) *W obronie honoru*, napisała J. Piasecka, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 25 w 8-ce, cena 26 gr. Dozwolone (M.).
- 20) *W naszej szkole*, napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 31 w 8-ce, cena 80 gr. Poleczone (Szk.).
- 21) *Złote nici*, napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 46 w 8-ce, cena 50 gr. Dozwolone (I w., Szk.).
- 22) *Henryś i inne powiastki*, napisała Br. Kowalska, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 28 w 16-ce, cena 16 gr. Poleczone (Szk.).
- 23) *Przygody hangura australskiego*, tłumaczyła M. S., nakład M. Arcta, Warszawa, str. 19 w 8-ce, cena 26 gr. Poleczone (II w., Szk.).
- 24) *Szymon niewolnik*, tłumaczyła z niemieckiego L. T., nakład M. Arcta, Warszawa, str. 112 w 8-ce, cena 1 K 30 gr. Poleczone (M., Szk.).

III. Poezye, dramata.

- 25) Poezye liryczne, część III. *Godzina myśli. Poeta i natchnienie. Mój testament*, napisał J. Słowacki, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 33 w 8-ce, cena 26 gr. Bardzo poleczone (M.).
- 26) *Nekrologi*, napisała F. Jungowska-Nestayko, Lwów, str. 86 w 8-ce, cena 2 K. Poleczone (M.).
- 27) *Rokiczana*, obraz dramatyczny ze śpiewami, przerobiony z dramatu J. Korzeniowskiego, Poznań, nakład Drukarni św. Wojciecha, str. 38 w 8-ce, cena 96 gr. Dozwolone (M.).
- 28) *Krwawa msza i ustępy z „Dramy przeszłości i przyszłości,“* napisał J. Turczyński, Lwów, str. 160 w 8-ce, cena 1 K 60 gr. Dozwolone (IV w., M.).
- 29) *Nieskończony bój. Na straż*, (2 obrazki sceniczne), napisała Jadwiga z Łobzowa, Kraków, str. 64 w 16-ce, cena 60 gr. Dozwolone (III w., M., Szk.).
- 30) *Muras, król lasów*, (sztuka ludowa), napisał S. Zahajkiewicz, nakład Komitetu wydawnictwa dziełek ludowych, Lwów, str. 63 w 16-ce, cena 40 gr. Niepoleczone.
- 31) *Kwiat paproci*, (obrazek sceniczny), napisał J. Kruk, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 40 w 16-ce, cena 20 gr. Dozwolone (Szk.).

IV. Historia.

- 32) *Sejm czteroletni*, napisał M. Jastrzębiec, nakład księgarni Z. Jelenia, Tarnów, str. 15 w 8-ce, cena 60 gr. Niepoleczone.
- 33) *Pamiętniki prof. Józefa Franka*, w tłumaczeniu Dra Wł. Zahorskiego (3 tomy), nakład Tow. udz. „Kuryer Litewski,“ Wilno, str. 235+203+279, z ilustracyami, 8-ce, cena 6 K 50 gr. Poleczone (M.).
- 34) *Pamiętnik Powstania 1863 r.*, napisała M. Bogusławska, Kraków, nakład Koła Il. Pań T. S. L., str. 61 w 8-ce, cena 50 gr. Poleczone (M., Szk.).
- 35) *Wojna Polski z Rosyą*, w latach 1830—1831, napisał J. B. Chołodecki, nakład Polskiego Tow. Pedagog., Lwów, str. 48 w 8-ce, cena 50 gr. Dozwolone (III w., M.).

V. Dzieje literatury.

- 36) *Piotr Skarga*, napisała H. Rzepecka, nakład księgarni B. Chrzanowskiego o Poznań, str. 88 w 8-ce, cena 72 gr. Poleczone (I w., M., Szk.).

- 37) *Zygmunt Krasiński*, napisał E. Zoryan, nakładem. Tow. X. P. Skargi, Lwów, str. 48 w 8-ce, cena 40 gr. Nie polecone.

VI. Nauki przyrodnicze.

- 38) *Nasi rabusie leśni*, napisał Wł. Umiński, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 56 w 8-ce, cena 40 gr. Bardzo polecone. (III w., M., Szk.).
 39) *Nasi obrońcy*, nakład Sodalicyi Maryańskiej, Stara Wieś, str. 20 w 16-ce, cena 8 gr. Polecone (I w., Szk.).
 40) *Sól*, napisał F. Piestrak, nakład księgarni Z. Jelenia, Tarnów, str. 18 w 8-ce w., cena 60 gr. Polecone (M.).
 41) *Budowa małych aeroplanów*, napisał R. Petit. Warszawa, str. 19 w 8-ce, cena 65 gr. Bardzo polecone (M., Szk.).

VIII. Hygiena, medycyna.

- 42) *Pierwszy stopień czyli wstrzeźliwość jako pracnota . . .*, nakład Przewodnika Zdrowia, Berlin, str. 48 w 8-ce, cena 90 gr. Nie polecone.
 43) *Pościć — ale jak i poco?* nakład Przewodnika Zdrowia, Berlin, str. 49 w 8-ce m., cena 25 gr. Polecone (I w., M.).
 44) *O chorobach zakaźnych*, nakład Sodalicyi Maryańskiej, Siara Wieś, str. 16 w 16-ce, cena 8 gr. Polecone (I w., M.).
 45) *Apteczka domowa*, nakład Sodalicyi Maryańskiej, Stara Wieś, str. 100 w 16-ce m., cena 24 gr. Nie polecone.
 46) *Chwile przedśmiertne*, napisał Dr K. Notnagel, nakład M. Arcta, Warszawa, str. 45 w 16-ce, cena 26 gr. Nie polecone.

IX. Prawo, nauki społeczne.

- 47) *Jak założyć stowarzyszenie spożywcze*, napisał St. Wojciechowski, nakład Związku stow. spożywczych, Warszawa, str. 220 w 8-ce, cena 1 K 30 gr. Polecone (IV w., M., preleg.).
 48) *Jeden za wszystkich — wszyscy za jednego*, nakład „Społem“, Warszawa, str. 30 w 8-ce, cena 40 gr. Polecone (III w. M.).
 49) *Włościańskie spółki mleczarskie*, napisał W. Badura, nakład Biura Patronatu dla spółek oszczędności i pożyczek, Lwów, str. 77 w 8-ce, cena 60 gr. Bardzo polecone (II w., M.).
 50) *Sprzedaż na kredyt*, nakład „Społem“, Warszawa, str. 26 w 8-ce, cena 26 gr. Bardzo polecone (II w., M.).
 51) *Pamiętnik włościanina*, napisał J. Słomka, nakład Krakowskiej Drukarni nakładowej, Kraków, str. 273 w 16-ce, z ilustracyami, cena 1 K 80 gr. Bardzo polecone (II w., M., Szk.).

X. Rolnictwo.

- 52) *Uprawa piasków*, napisał Dr W. Karpiński, nakład „Biblioteki rolniczej“, Lwów, str. 59 w 8-ce, cena 1 K 26 gr. Bardzo polecone (IV w., M.).
 53) *Znaczenie wapnowania dla roli*, wyjątek z pracy Dra W. Karpińskiego, Kraków, str. 32 w 8-ce, cena 40 gr. Polecone (II w., M.).

XI. Religia, moralność, wychowanie.

- 54) *Historia św. Starego testamentu*, napisał X. J. Kruszyński, nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa, str. 250 w 8-ce, cena 2 K. Polecone (IV w., M., Szk.).

- 55) *Życie katolickie w pouczających przykładach*, tom pierwszy, napisał X. J. St. Żak, nakład Księgarni Powszechnej, Włocławek, str. 368+VIII w 8-ce m., cena 1 K 50 gr. Polecone (IV w.).
- 56) *Święty jest*, napisał A. Krechowiecki, nakład Tow. im. X. P. Skargi, Lwów, str. 23 w 8-ce, cena 30 gr. Polecone (M.).
- 57) *Wychowanie praktyczne*, napisał Dr A Pabst, (przekład z niemieckiego) nakład „Biblioteki dzieł wyborowych“, Warszawa, str. 145 w 8-ce, cena 1 K 10 gr. Bardzo polecone (M., Szk.).
- 58) *Złote ziarna z pism X. P. Skargi*, nakład F. Westa, Brody, str. 45 w 16-ce cena 20 gr. Polecone (M.).

XII. Rozmaite.

- 59) *Oplatki*, wydawnictwo zbiorowe, nakład Tow. im. X. P. Skargi, Lwów, str. 62 w 8-ce, cena 40 gr. Dozwolone (I w., M., Szk.).
- 60) *Słowianoznawstwo i słowiańofilstwo*, napisał F. Koneczny, nakład Tow. Słowiańskiego, Kraków, str. 24 w-ce, cena 50 gr. Bardzo polecone (M.).

